

Sygn. akt III Cz 74/16

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy
w następującym składzie :

Przewodniczący – Sędzia SO Andrzej Dyrda

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 lutego 2016 roku

sprawy z wniosku K. T. (T.)

przy udziale K. Z. (Z.)

o ustalenie kontaktów z małoletnią L. T.

na skutek zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 2 grudnia 2015 r., sygn. akt V Nsm 579/15

postanawia :

oddalić zażalenie.

SSO Andrzej Dyrda

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Gliwicach postanowieniem z dnia 2 grudnia 2015 roku oddalił wniosek wnioskodawcy o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, gdyż z podejmowanych przez niego czynności procesowych wynika, że potrafi samodzielnie radzić sobie z prowadzeniem sprawy, gdyż w sposób jasny i zrozumiały przedstawia swoje stanowisko w sprawie, co wynika z jego pism procesowych i wniosków zgłaszanych w toku sprawy. Z tych względów Sąd uznał, że nie zachodzą przesłanki przewidziane w art. 117 § 5 k.p.c.

Zażalenie na to postanowienie wniósł wnioskodawca zarzucając obrazę przepisów postępowania cywilnego poprzez błędną wykładnię art. 117 § 5 k.p.c. W uzasadnieniu powołał się na fakt izolacji penitencjarnej jak również trudną sytuację finansową, a nadto podkreślił, że w sporządzaniu pism procesowych korzysta z pomocy innych osób. Podniósł nadto, że gdyby sprawa nie była skomplikowana, zostałyby rozstrzygnięta w sposób polubowny.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie nie mogło odnieść skutku.

Zgodnie z art. 117 § 1 k.p.c. i art. 117 § 2 k.p.c. osoba fizyczna, zarówno zwolniona jak i niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Sąd, zgodnie z art. 117 § 5 k.p.c. stwierdzi, że uwzględni wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego, tylko w sytuacji gdy udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny. Podstawowym zadaniem Sądu jest więc rozpatrzenie celowości udziału adwokata w sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 marca 1972r., I PZ 6/72).

Uwzględnienie takiego wniosku uzależnione jest od całokształtu okoliczności, a więc zarówno charakteru sprawy jak również postępowania wnioskującego. Rozpoznając taki wniosek nie można również pominąć, że w świetle aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego, pomimo, iż co do zasady, odmowa ustanowienia dla strony adwokata z urzędu nie może być kwalifikowana jako pozbawienie strony możliwości obrony jej praw, co ma swoje implikacje procesowe, to jednak w sytuacji, gdy strona swoim zachowaniem wykazuje podstawową nieznaną reguł postępowania sądowego lub nieporadność, skutkującą tym, że nie jest w stanie wykorzystać prawnych możliwości jej prowadzenia, postępowanie kontynuowane po odmowie takiej stronie ustanowienia pełnomocnika z urzędu, może prowadzić do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, a tym samym nieważności postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2013r., II CSK 322/12; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2009r., II CSK 64/09). Kluczową przesłanką ustanowienia pełnomocnika z urzędu jest celowość jego udziału w sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 marca 1972r., I PZ 6/72).

Warto nadto odnotować, że odbywanie kary pozbawienia wolności, ubóstwo, niezrozumienie kwestii prawnych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy czy nawet brak wykształcenia prawniczego, same w sobie nie stanowią przesłanek, które procedura nakazuje uznać za wymagające ustanowienia pełnomocnika z urzędu (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2014r., II UK 527/13; wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 12 grudnia 2014r., I ACa 1290/14

Uwzględniając wskazane powyżej okoliczności Sąd Okręgowy podziela wnioski Sądu Rejonowego, że udział pełnomocnika w celu reprezentowania uczestnika postępowania w niniejszym postępowaniu nie jest konieczny. Ustanowienie pełnomocnika z urzędu jest instytucją wyjątkową.

Z tych względów za niewystarczające należy uznać powołanie się przez wnioskodawcę, na okoliczność jego obawy, że nie poradzi sobie z problematyką postępowania ze względu na brak kierunkowego wykształcenia. Zwrócić należy uwagę, że sama obawa przed postępowaniem, a więc subiektywny stan obawy o wynik postępowania, nie może stanowić podstawy do uwzględnienia jej wniosku, tym bardziej, że niniejsze postępowanie jest sprawą typową, a na tym etapie postępowania, nie sposób stwierdzić, aby zachodziły jakiegokolwiek nadzwyczajne okoliczności, które wymagały korzystania przez wnioskodawcę z pomocy zawodowego pełnomocnika.

Nie można również podzielić wynikającego z zażalenia wniosku, że sprawy sądowe wymagają co do zasady udziału profesjonalnego pełnomocnika. Gdyby takie było założenie przyświecało ustawodawcy przyznałby takiej instytucji charakter zasadniczy, a nie wyjątkowy, co znajduje swoje odzwierciedlenie nie tylko w przepisach postępowania cywilnego, ale również kwestiach proceduralnych postępowania karnego.

Uznać zatem należało, że wnioskodawca, swoim zachowaniem, wspomaganym przez osoby trzecie, wykazuje wystarczającą znajomość reguł, w szczególności składając prawidłowe środki odwoławcze, jak również formułując swoje stanowisko w sposób jasny, zrozumiały, więc odmowa ustanowienia adwokata nie może być oceniona jako prowadzące do nieważności postępowania pozbawienie strony możliwości obrony swych praw (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2009r., II CSK 64/09).

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji w oparciu o art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

SSO Andrzej Dyrda